

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента Кулик Людмили Миколаївни на дисертацію Винокурова Антона Івановича на тему: «Кримінальна відповідальність за підкуп працівника підприємства, установи чи організації», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Актуальність теми дослідження. Вивчення наданих Винокуровим А.І. матеріалів дисертації та автореферату, а також ознайомлення з його публікаціями за темою, дає підстави стверджувати, що автором було проведено достатній науково-правовий аналіз теми, актуальної як у теоретичному, так і у практичному аспекті, сформульовано висновки і пропозиції, що мають характер новизни.

Оцінюючи дисертацію в цілому, можна констатувати, що автор досягнув поставлених перед собою цілей, роботу виконав на належному науковому та методологічному рівні. Такий загальний висновок підтверджується за основними критеріями, за якими оцінюються наукові роботи такого виду.

Обрана тема відповідає спеціальності наукового пошуку та визначається, перш за все, тим, що Конституція України у ч. 2 ст. 19 проголосила, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; у ст. 23 – кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

Такі положення Основного Закону держави знайшли своє відображення в багатьох статтях КК України, проте особливе визначення обов'язків представників органів державної влади, місцевого самоврядування та осіб, які до них не відносяться, законодавцем надано у ст. 354 КК України (через призму корупційного кримінального правопорушення). Цей склад кримінального

Дніпровський державний університет	
вну	
В. №	4013
«16» 12	2014 р.
Основний док.	±
Додаток	—

правопорушення передбачає відповідальність як за прийняття обіцянки чи пропозиції неправомірної вигоди, так і її надання, проте суб'єктом тут є особа, яка не є службовою. Відповідно, застосування ст. 354 КК України на практиці має свої особливості.

Так, згідно із даним Офісу Генерального прокурора (до 02 січня 2020 року – Генеральної прокуратури України), у 2019 році обліковано 66 кримінальних правопорушень, передбачених ст. 354 КК України, з них повідомлено про підозру – 55 особам; у 2020 році – 33, підозр – 28, у 2021 році – 36, підозр – 27, у 2022 році – 33, підозр – 24, у 2023 році – 54, підозр – 51, за 9 місяців 2024 року – 47, підозр – 34. Разом із тим, в Єдиному державному реєстрі судових рішень за аналогічний період виявлено лише 68 електронних копій обвинувальних вироків за підкуп працівника підприємства, установи чи організації.

Згідно з даними Держаної судової адміністрації України, у 2019 році за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ст. 354 КК України, засуджено 29 осіб; у 2020 році – 32 особи; у 2021 році – 22 особи; у 2022 році – 9 осіб; у 2023 році – 12 осіб.

Досить незначна кількість засуджених осіб та виявлених кримінальних правопорушень, передбачених ст. 354 КК України, додатково свідчить про правильність спрямування наукового пошуку на вирішення завдання удосконалення положень кримінального права України в частині відповідальності за підкуп працівника підприємства, установи чи організації.

Наведене вище дозволяє стверджувати про безсумнівну актуальність, необхідність і своєчасність дисертаційного дослідження А.І. Винокурова.

Зв'язок дисертаційного дослідження з програмами, темами і планами, затвердженими на загальнодержавному і відомчому рівнях, безумовно, сприяє забезпеченню значимості даного дисертаційного дослідження. Робота виконана відповідно до пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 31 грудня року, наступного після припинення або скасування воєнного стану в

Україні, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 476 від 30.04.2024 р.; Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 р., схваленого розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 р. № 1393-р; основних напрямів наукових досліджень Науково-дослідного інституту публічного права на 2020–2025 рр., а також Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 р., схвалених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р.

Мета і задачі дослідження сформульовані належним чином, відповідно до теми дослідження, зокрема метою дослідження є удосконалення теоретичних положень кримінального права в частині відповідальності за підкуп працівника підприємства, установи чи організації та напрацювання пропозицій з удосконалення законодавства та відповідної правозастосовної практики.

Уявляється, що у дисертації належним чином визначені об'єкт і предмет дослідження – об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері кримінально-правової охорони авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян; предметом дослідження є кримінальна відповідальність за підкуп працівника підприємства, установи чи організації. Разом із тим, суто у формальній площині до об'єкта дослідження надалі наведу свої міркування.

Методи дисертаційного дослідження, вибрані і застосовані автором, відповідають предмету дослідження. Зокрема, у дисертаційному дослідженні використано наступні методи: *діалектичний* – для вивчення ст. 354 КК України як корупційного кримінального правопорушення, яке вчиняють неслужбові особи та як кримінального правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (підрозділи 1.2., 2.1-2.4); *метод історико-правового аналізу* – під час дослідження джерел права про кримінальну відповідальність за підкуп працівника підприємства, установи чи організації (підрозділи 1.1, 1.2.); *метод системного аналізу* – під час встановлення соціальної обумовленості

кримінальної відповідальності за підкуп працівника підприємства, установи чи організації та практики застосування ст. 354 КК України (підрозділи 1.2, 2.3); *порівняльно-правовий* – при описанні зарубіжного досвіду регулювання кримінальної відповідальності за підкуп працівника підприємства, установи чи організації, надання пропозицій щодо його можливого використання (підрозділ 1.3.); *статистичні методи* – під час вивчення та узагальнення результатів застосування ст. 354 КК України на практиці (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); *метод моделювання* – під час формулювання пропозицій з удосконалення ст. 354 КК України (підрозділи 1.3., 2.4).

Емпірична база дослідження забезпечується різними репрезентативними даними: результати вивчення статистичних даних Офісу генерального прокурора щодо виявлених кримінальних правопорушень, передбачених ст. 354 КК України та вручених повідомлень про підозру за їх вчинення; Державної судової адміністрації України щодо кількості засуджених осіб та їх якісного складу; матеріалів 68 електронних копій обвинувальних вироків суду за ст. 354 КК України, розглянутих судами різних областей України, що розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень України; опубліковані результати діяльності антикорупційних органів.

Зазначене вище забезпечує належний ступінь обґрунтованості висновків і пропозицій, сформульованих у результаті дисертаційного дослідження, та їх достовірність.

Як видно із матеріалів, що містяться у додатках, результати дисертаційного дослідження отримали належну апробацію, що також засвідчує визнання їх значущості для практики.

Структура роботи відповідає темі дисертаційного дослідження, його меті і задачам. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, що включають сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатку. Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок, з яких: основний текст – 202 сторінки, список використаних джерел (164 найменування) – 20 сторінок.

Публікації. Результати дослідження відображені у 7 публікаціях, у тому

числі 4 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, 1 статті – у науковому періодичному виданні іншої держави (Республіка Польща), а також 2 тезах доповідей за результатами участі в конференціях.

Оцінюючи основні положення дисертації, слід зазначити наступне.

Всі розділи та підрозділи дисертації складають взаємопов'язану логічну систему. У висновках, дисертант надає свої пропозиції, які, як вже підкреслювалось, обґрунтовані і безпосередньо витікають із змісту роботи. В цілому, слід підтримати основні положення дисертації, що виносяться на захист.

Як позитивну рису слід відзначити ту обставину, що висновки після кожного із розділів роботи сформульовані автором досить чітко та відображають головні положення дослідження. Загалом можна зробити висновок, що структура дисертації А.І. Винокурова повністю відповідає логіці наукового пошуку та дозволила автору послідовно зупинитися на основних проблемних питаннях протидії цьому негативному явищу.

Викладені у вступі та розділах основної частини дисертації положення, які стосуються постановки проблеми в цілому, окремих її аспектів, переконують у тому, що відповідні питання є теоретично і практично важливими, перспективними для наукового дослідження.

Оцінюючи дисертаційне дослідження в цілому, можна зробити висновок, що воно розвиває і поглиблює сучасні концептуальні уявлення про теорію протидії корупційним кримінальним правопорушенням.

Автореферат відображає основний зміст дисертації.

Текст дисертації викладено логічно, зрозумілою мовою.

У той же час, слід визначити **низку зауважень** щодо даного дисертаційного дослідження, які можуть стати предметом для наукової дискусії під час захисту. Зокрема:

1. Цілком імпонує прагнення визначення автором об'єкта дослідження через родовий об'єкт (Розділ XV особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого

самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів»). Саме у цьому контексті не виникає питання про відсутність журналістів як потерпілих в об'єкті дослідження.

2. Дисертант у науковій новизні надає кримінологічну характеристику особистості кримінального правопорушника, який вчиняє підкуп працівника підприємства, установи чи організації ще й диференціює за частинами статті, що є цілком слушним, проте у підрозділі дисертації про суб'єкта цього кримінального правопорушення належної кримінологічної характеристики особи злочинця не проведено.

Запрошую дисертанта до дискусії з цього приводу, оскільки, на мою думку, кримінологічні ознаки особистості кримінального правопорушника можуть бути частиною характеристики суб'єкта кримінального правопорушення.

3. Теоретичні положення дисертації вдало посилюються використанням результатів вивчення емпіричної бази. У цьому контексті виявлено тенденцію на зміну підходу автора як до аналізу джерел, так і до статистичних даних з початку повномасштабного вторгнення РФ. Разом із тим, здобувач залишив поза увагою застосування ст. 354 КК України в умовах воєнного стану саме у порівнянні із звичайними умовами діяльності правоохоронних органів та суду.

4. Також звертаю увагу на те, що формулювати змін до санкції ст. 354 КК України без дослідження в окремому розділі форм реалізації кримінальної відповідальності за цей злочин виглядає досить сміливо. По-перше, це дійсно підтверджено позитивним зарубіжним дослідом. По-друге, застосовані види і розміри покарань за вчинення підкупу працівника підприємства, установи чи організації здійснено у підрозділі 1.2 дисертації «Соціальна обумовленість законодавства про кримінальну відповідальність за підкуп працівника підприємства, установи чи організації».

Зазначені вище зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, вони мають сприяти науковій дискусії під час публічного захисту дисертації, як це і передбачено вимогами до процедури

захисту дисертації.

Загальний висновок:

Дисертація **Винокурова Антона Івановича** на тему: «Кримінальна відповідальність за підкуп працівника підприємства, установи чи організації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке містить наукові положення та науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливе науково-прикладне завдання і щодо яких здобувач є суб'єктом авторського права, а саме: воно дозволило дисертанту отримати результати, які є суттєвим внеском у теорію захисту людини, суспільства та держави від проявів корупції.

Виходячи з викладеного, на основі вивчення дисертації та наукових праць, опублікованих по темі дисертації, слід зробити висновок, що рецензована дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує на основі публічного захисту на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія, кримінально виконавче право.

Офіційний опонент –
доцент кафедри кримінального права
та криминології факультету підготовки
фахівців для органів досудового розслідування
Національної поліції України
Одеського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Людмила КУЛИК

Підписав доцю
Касяльник
Вкз
Едуард ДАКЕЛЯ